

VENEROIDEA	LAND SNAILS	LANDSLAKKEN	Hygromiidae
Petricolidae	GASTROPODA	BUIKPOTIGEN	Duinslakken, Duinhorens, Karthuizerslakken
<i>Mysia undata</i> (Pennant, 1777)	ACHATINOIDEA		<i>Cermea</i> (<i>Cermea</i>) <i>virgata</i> (Da Costa, 1778)
<i>Petricola lithophaga</i> (Retzius, 1786)	Ferussaciidae		Bolle duinslak
Veneridae	Cecilioides (<i>Cecilioides</i>) <i>acicula</i> (Müller, 1774)	Blindslakken	<i>Cochlicella acuta</i> (Müller, 1774)
Venuschelpen, Artemisschelpen, Tapijtschelpen	<i>Ferussacia folliculus</i> (Gmelin, 1791)	(Gewone) Blindslak	<i>Cochlicella barbara</i> L., 1758
<i>Callista chione</i> (L., 1758)	Subulinidae-		<i>Cochlicella conoidea</i> , Draparnaud, 1801
<i>Chamelea gallina</i> (L., 1758)	<i>Rumina decollata</i> (Linnaeus, 1758)		<i>Monacha</i> (<i>Monacha</i>) <i>cartusiana</i> (Müller, 1774)
<i>Chamelea striatula</i> (Da Costa, 1778)	ELLOBIOIDEA		Kleine karthuizerslak
(Gewone) Venuschelp	Ellobiidae	Oorslakken	<i>Oestophora barbula</i> (Rossmässler, 1838)
<i>Dosina exoleta</i> (L., 1758)	<i>Ovatella</i> (<i>Myosotella</i>) <i>myosotis</i>		<i>Oestophora lucitanica</i> (Pfeiffer, 1841)
(Gewone) Aremischelp			<i>Theba pisana</i> (Müller, 1774)
<i>Dosina lupinus</i> (L., 1758)			Zandslak
Dichtgestreepte artemisschelp*)			<i>Xerotricha apicina</i> Lamarck, 1822
<i>Irus irus</i> (L., 1758)			Behaarde grasslak
<i>Mercenaria mercenaria</i> (L., 1758)	(Draparnaud, 1801)	(Gewoon) Muizeoortje	<i>Xerotricha conspurcata</i> (Draparnaud, 1801)
(Juveniel) Amerikaanse venusshelp	ENDODONTOIDEA		OLEACINOIDEA
<i>Paphia aurea</i> (Gmelin, 1791)	Discidae	Discusslakken	Testacellidae
<i>Paphia rhomboides</i> (Pennant, 1777)	<i>Discus</i> (<i>Discus</i>) <i>rotundatus</i> (Müller, 1774)	(Müller, 1774)	<i>Testacella maugei</i> Ferrussac, 1819
Gouden tapijtschelp		Boerenknoopje	PUPILLOIDEA
<i>Pitar rudis</i> (Poli, 1795)	EULIMOIDEA		Pupillidae
<i>Tapes decussatus</i> s.s. (L., 1758)	Eulimidae	Glanshorens	Tonnetjes
Geruite tapijtschelp	<i>Eulima bilineata</i> Alder, 1848		<i>Lauria</i> (<i>Lauria</i>) <i>cylindracea cylindracea</i>
<i>Tapes philippinarum</i> (Adams & Reeve, 1850)		Gestreepte glanshoren	(Da Costa, 1778)
<i>Venerupis corrugata</i> (Gmelin, 1791)	HELICOIDEA		Genaveld tonnetje
(Gewone) Tapijtschelp	Helicidae	Tuinslakken	<i>Pupilla</i> (<i>Pupilla</i>) <i>muscorum</i> (L., 1758)
<i>Venerupis corrugata</i> f. <i>geographica</i> (Gmelin, 1791)	<i>Candidula intersecta</i> (Poiret, 1801)		Mostonnetje
<i>Venus verrucosa</i> L., 1758	<i>Candidula setubalensis</i> (Pfeiffer, 1858)	Grofgeribde grasslak	
<i>Wrattige venusshelp</i>	<i>Cepaea nemoralis</i> , L., 1758	(Gewone) Tuinslak	Vertiginidae
	<i>Helix aspersa</i> L., 1758	Segrijnslak	Korfslakken
	<i>Helix occidentalis</i> , Récluz, 1845		<i>Truncatella cylindrical</i> (Ferrussac, 1807)
	<i>Helix pomatia</i> L., 1758	Wijngaardslak	<i>Cilindrische korfslak</i>
	<i>Helix turriplanata</i> Morelet, 1845		Valloniidae
	<i>Marmorana muralis</i> Müller, 1774		Jachthorenslakken
			<i>Vallonia costata costata</i> (Müller, 1774)
			Geribde jachthorenslak
			<i>Vallonia excentrica</i> Sterki, 1892
			Scheve jachthorenslak
			<i>Vallonia pulchella pulchella</i> (Müller, 1774)
			Fraaie jachthorenslak
CEPHALOPODA	INKTVISSEN		
SEPIOIDEA	TIENARMIGE INKTVISSEN		
Sepiidae	Zeekatten		
<i>Sepia</i> (<i>Sepia</i>) <i>officinalis officinalis</i> L., 1758	rugschild (Gewone) zeekat		

*) In 'Nederlandse naamlijst' (p. 90) staat de *Dichtgestreepte artemisschelp* vermeld onder de wetenschappelijke naam *Dosina lupinus lincta* (Pulteney, 1799). Volgens Poppe & Goto komt de variant *lincta* voor in de noordelijke Atlantische Oceaan. De site van ANEMOON 'volgt' Poppe & Goto. Ik heb P & G aangehouden.

Verslag van een verzamelexcursie in Gorishoek (Zeeland)

B. Gras

During a field trip at Gorishoek (Zeeland, the Netherlands) several interesting species were found. The author collected one living, juvenile specimen of *Hexaplex trunculus*, which is a new species for the Nether-

Geïnspireerd door een artikel van Marianne Lighthart over de waarnemingen van *Urosalpinx cinerea* in het tijdschrift Het Zeepaard, kregen Bavius Gras, Wilco Regter, Dennis Nieweg en Rob Vink het idee om op zaterdagmiddag 10 mei j.l. de oesterputten van Gorishoek te bezoeken.

Na een bezoek aan de schelpenbeurs in Antwerpen gingen wij vroeg in de middag richting Zeeland. Na een klein uurtje rijden hadden wij de plek gevonden. Wij zagen een dikke laag schelpen van voornamelijk oesters en muiltjes in de bocht onderaan de dijk. Op het eerste gezicht leek dit niet interessant, totdat Bavius een verse Glycymerisklep vond. Al gauw werden er meer kleppen gevonden, waarvan enkele zelfs met periostracum. Helaas kwam de vloed al snel op, zodat wij ons moesten beperken tot het keren van de eerste stenen aan de dijkkant. Het viel ons op dat *Patella vulgata* hier een algemene soort bleek te zijn. Tussen de stenen in het slik werden enige doubletten van *Glycymeris glycymeris* gevonden. Ook vonden wij veel verse doubletten van

Ruditapes philippinarum. Daarnaast verzamelde Rob een klep van *Modiolus modiolus* en een klep van *Venus casina*, terwijl Dennis een *Colus gracilis* aan zijn vondsten kon toevoegen.

Het draaien van de stenen leverde een tweetal volwassen *Gibbula cineraria* en een tiental juveniele exemplaren van deze soort op. Onze speurtocht naar *Urosalpinx cinerea* bleef echter zonder resultaat.

Op de terugweg naar huis besloten Wilco en Bavius om de volgende dag deze plaats nog eens te bezoeken.

Op zondagmiddag waren wij ruimschoots op tijd ter plekke om het laagwater te benutten. Deze keer konden wij met afnemend tij een slikvlakte afzoeken. Zo vond Wilco o.a. een klep van *Tridonta sulcata*, een tweetal doubletten van *Glycymeris glycymeris*, terwijl Bavius een tweetal kleppen van *Venus casina*, een oud exemplaar van *Ocenebra erinacea* en een afgesleten klep van *Mercenaria mercenaria* opraapte. Al stenen en oesterkleppen kerend vonden wij, naast volwassen *Gibbula cineraria*, eindelijk een aantal *Urosalpinx cinerea*. Dat

deze Murexsoort een blijvertje in het Nederlandse faunagebied dreigt te worden, blijkt uit het feit dat wij een exemplaar zagen dat bezig was eieren af te zetten onder een steen.

De grote verrassing was de vondst van een levende, juveniele *Hexaplex trunculus*. Voor zover bekend is dit de eerste melding voor Nederland. In Bretagne schijnt deze soort al langer gevonden te worden.

De vele leuke vondsten nodigen zeker uit om een bezoek aan deze plek te herhalen.

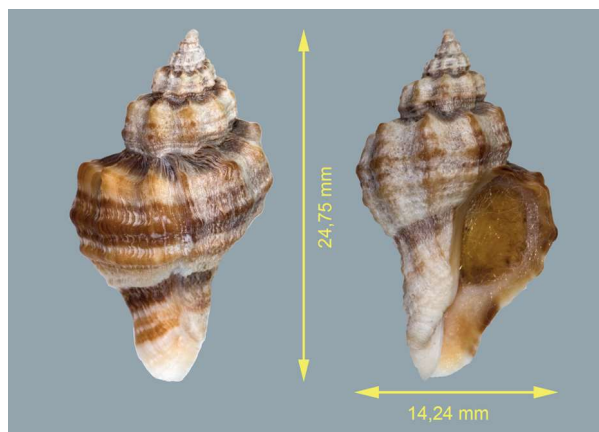
Soortenlijst:

<i>Patella vulgata</i> Linnaeus, 1758 (levend verzameld)	8 ex.
<i>Gibbula cineraria</i> (Linnaeus, 1758)	32 ex.
<i>Hexaplex trunculus</i> (Linnaeus, 1758) (juveniel)	1 ex.
<i>Ocenebra erinacea</i> (Linnaeus, 1758)	1 ex.
<i>Urosalpinx cinerea</i> (Say, 1822)	18 ex.
<i>Colus gracilis</i> (Da Costa, 1778)	1 ex.
<i>Glycymeris glycymeris</i> (Linnaeus, 1758)	38 kleppen + 7 doubletten
<i>Modiolus modiolus</i> (Linnaeus, 1758)	1 klep
<i>Crassostrea gigas</i> (Thunberg, 1793)	3 doubletten
<i>Tridonta sulcata</i> (Da Costa, 1778)	1 klep (beschadigd)
<i>Mercenaria mercenaria</i> (Linnaeus, 1758)	1 klep
<i>Ruditapes philippinarum</i> (Adams & Reeve, 1850)	23 doubletten + 1 levend
<i>Venus casina</i> Linnaeus, 1758	3 kleppen

Naschrift

Thuisgekomen ontdekte Rob Vink dat al in maart van dit jaar Freek Titselaar de vondst van *Glycymeris glycymeris*-kleppen/doubletten van deze plek had gemeld op de website van Stichting Anemoon.

Blijft over de vraag: zijn deze schelpen afkomstig van een dumpplaats voor afvalschelpen, gelegen voor Yer-

Hexaplex trunculus (L., 1758). Juveniel exemplaar, verzameld in Gorishoek, Zeeland, 11 mei 2008. Coll. B. Gras. Foto Rob Vink.

seke in de Oosterschelde of leeft deze soort in de Oosterschelde? Nader onderzoek zal nodig zijn om een antwoord te vinden.

Dankwoord

Dank ben ik verschuldigd aan Guus Gulden voor de verificatie van de determinaties. Daarnaast waardeer ik de positieve inbreng van mijn medeverzamelaars, Rob Vink, Dennis Nieweg en Wilco Regter, enorm.

In het bijzonder dank ik Rob Vink voor de foto van *Hexaplex trunculus*.

Literatuur

LIGTHART, M., 2008. *Urosalpinx cinerea* (Say, 1822) (Mollusca-Gastropoda-Prosobranchia-Neogastropoda-Muricidae): de eerste waarnemingen van deze exotische oesterboorder in Nederland. Het Zeepaard 68(1): 17-22.

Adres auteur:

Bavius Gras
Verlengde Schrans 111-C
8932 NM Leeuwarden
Tel. 058-2891032
b.gras@wxs.nl

Wordt *Ensis directus* in België groter dan in Nederland?

Gerhard C. Cadée & Piet de Wolf

Does *Ensis directus* grow larger in Belgium than in the Netherlands?

Since its introduction in Europe with ballast water around 1979, the American razor clam has been well studied. Its repeated mass mortalities even reached the popular press because of the stench these produced. It is now probably the most common bivalve in Dutch coastal waters. The shells of *E. directus* show annual growth rings. These can be used to estimate their age. Maximum age in the Dutch Wadden Sea seems to be 7 years, but from Belgium 10 year old specimens have been reported. The maximum length of specimens collected on the island of Texel (NL) is now up to 18.6 cm, whereas from Belgium 19.0 cm long specimens are recorded. According to the literature *E. directus* may attain a length of up to 10 inches (25.4 cm) in the US, where it comes from. We encourage Dutch shell collectors to look for and report on the largest and oldest specimens.

Succesvolle exoot

Sinds de intrede van de Amerikaanse zwaardschede *Ensis directus* (synoniem *E. americanus*) in de Europese wateren in 1979 is er veel gepubliceerd over deze zeer vermoedelijk met ballastwater ingevoerde exoot

(referenties in Wolff, 2005). Ook het af en toe massaal afsterven kreeg de nodige aandacht, mede omdat dit 'overlast' gaf op onze Noordzee badstranden (van Engelen, 2007). Zilvermeeuwen hebben steeds geprofi-teerd van dit massaal sterven. Zij konden nu ook deze